ואנן במקדש תנן אלא משום דלא דמי ארוכה דהכא קצרה דהתם וארוכה דהתם קצרה דהכא מתקיף לה רב הונא בריה דרב נתן ומי אמר אביי אנוס הוא אלמא בשלא סמוך לוסתה קאמרינן והא אביי דאמר חייב שתים אלמא בסמוך לוסתה עסקינן כי איתמר דאביי בעלמא איתמר בעא מיניה רבי יונתן בן יוסי בן לקוניא מרבי שמעון בן יוסי בן לקוניא אזהרה לבועל נדה מנין מן התורה [א]שקל קלא פתק ביה אזהרה לבועל נדה 1ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב אלא אזהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי דלא ניפריש מיד מנלן אמר חזקיה אמר קרא 2ותהי נדתה עליו אפי' בשעת נדתה תהא עליו אשכחן עשה לא תעשה מנלן אמר רב פפא אמר קרא לא תקרב לא תקרב נמי לא תפרוש הוא דכתיב 3האומרים קרב אליך אל תגש בי כי קדשתיך [ב]ת"ר 4והזרתם את בני ישראל מטומאתם אמר רבי יאשיה מיכן אזהרה לבני ישראל [ג]שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמה אמר [ד]רבה [ה]עונה א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה אפילו הויין לו בנים כבני אהרן מתים דכתיב והזרתם את בני ישראל מטומאתם 5והדוה בנדתה וסמיך ליה 6אחרי מות אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה הויין לו בנים זכרים דכתיב 7להבדיל בין הטמא ובין הטהור וסמיך ליה 8אשה כי תזריע וילדה זכר רבי יהושע בן לוי אמר הויין לו בנים ראויין להוראה דכתיב 9להבדיל ולהורות אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המבדיל על היין במוצאי שבתות הויין לו בנים זכרים דכתיב להבדיל בין הקדש ובין החול וכתיב התם להבדיל בין הטמא ובין הטהור וסמיך ליה אשה כי תזריע רבי יהושע בן לוי אמר בנים ראוין להוראה דכתיב להבדיל ולהורות אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים שנאמר 10והתקדשתם והייתם קדושים וסמיך ליה אשה כי תזריע: רבי אליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו כו': [ו]מאי בינייהו אמר חזקיה שרץ ונבלה איכא בינייהו ר' אליעזר סבר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא סבר [ז]לא בעינן עד דידע דכיון דידע דאיטמא בעולם לא צריך אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי וכן אמר עולא שרץ ונבלה איכא בינייהו דעולא רמי דרבי אליעזר אדרבי אליעזר ומשני מי א"ר אליעזר בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורמינהי [ח]אמר רבי אליעזר מה נפשך חלב אכל חייב נותר אכל חייב שבת חילל חייב יום הכפורים חילל חייב אשתו נדה בעל חייב אחותו בעל חייב אמר לו רבי יהושע הרי הוא אומר 11או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה [ט]עד שיודע לך במה חטא ומשני התם אשר חטא והביא אמר רחמנא חטא כל שהוא הכא מכדי כתיב 12בכל דבר טמא או בנבלת שרץ טמא למה לי שמע מינה בעינן עד דידע אי בשרץ איטמי אי בנבלה איטמי ורבי עקיבא [י]איידי
דבעי

אלמא שלא בסמוך לוסתה עסקינן. פירש בקונטרס דאי בסמוך לוסתה כיון דמשמש מת חייב כי פירש באבר מת נמי חייב משמע מתוך פירושו דחייב שתים אפי' כי פירש באבר מת ולהכי אע"ג דחייב אכניסה מיחייב נמי אפרישה וכן פירש בסמוך גבי כי איתמר דאביי בעלמא איתמר דפירש מילתא באפי נפשה היא והכי איתמר המשמש עם הטהורה בסמוך לוסתה ושגג ביכולני לבעול ואמרה לו נטמאתי חייב ב' ואין חילוק בין פירש בקושי לפירש מת ונראה שכן דעתו דכיון דבא עליה סמוך לוסתה מתחלה שגג בשתיהן אכניסה ואפרישה וכשאמרה לו נטמאתי הוי ידיעה בין שגגת כניסה לשגגת פרישה שעת פרישה חשיבה שגגה אע"פ שיודע בשעת פרישה שהוא עכשיו בועל נדה כיון שע"י כניסה באה לו וקשיא דהא משמע לעיל דלא משכחת חייב ב' אלא בתלמיד חכם לזו ולא לזו ולהאי פירוש משכחת לה בתלמיד חכם לשניהן וכגון שפירש מת וי"ל דהא דאוקים בתלמיד חכם לזו ולא לזו משום דסבר משמש מת פטור ולא מיחייב שתים אלא בפירש מיד ומה שהזכיר כאן בקונטרס ובתלמיד חכם לזו ולא לזו כדאוקימנא משום פירש בקושי פירש כן אבל קשיא דבמסכת שבת שילהי פרק הזורק (דף קב.) גבי ההיא דתנן זה הכלל כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה מוכח דאם זרק אבן ונזכר לאחר שיצאה מידו פטור ואף על גב שמתחלה יצאה מידו בשוגג ולא היה יכול להחזירה עוד ונראה לפרש דדייק מדקרי ליה אביי אנוס מכלל דבשלא סמוך לוסתה עסקינן דאי בסמוך לוסתה לא שייך למיקרייה אנוס כיון שפשע בשעת כניסה ולא מיפטר אלא משום דהויא חדא שגגה שהכל בא על ידי שגגה ראשונה ואם תאמר מי דחקו לאביי לאוקומה מתני' שלא בשעת וסתה ולפטור לגמרי היכא דפירש מת לוקמה בסמוך לוסתה ולוקי פטור דמתני' אפרישה ויש לומר דלישנא דמתניתין משמע ליה דפטור לגמרי בשלא פירש מיד: **אמר** קרא ותהי נדתה עליו. מעליו דריש אבל מותהי לא דריש דהא איצטריך לכדדריש בהחולץ (יבמות דף מט:) דאפי' בשעת נדתה קדושין תופסין בה: **לא** תעשה מנ"ל. [ט]דלא מיחייב חטאת אא"כ יש בה לאו מידי דהוה אפסח ומילה:
מלבעי

ואנן במקדש תנן. והוה ליה למיתני נמי בנדה כהדה: ומשני **משום דלא דמו.** דהא ארוכה דהכא פטור כקצרה דהתם וקצרה דהכא חייב כארוכה דהתם: **אלמא בשלא סמוך לוסתה.** קאי מתני' דאי בסמוך לוסתה ושגג ביכולני לבעול הוה ליה שוגג בין אכניסה בין אפרישה דהוה ליה לאסוקי אדעתיה שמא תאמר נטמאתי ואי משמש באבר מת בעריות חייב כי פירש באבר מת נמי ניחייב שאין כאן אונס: **והאמר אביי.** לעיל[ט] אמתני' חייב שתים ולא מצינן לאוקמיה אלא בסמוך לוסתה ובתלמיד חכם לזו ואין תלמיד חכם לזו כדאוקימנא לעיל: **כי איתמר דאביי.** דחייב שתים בעלמא איתמר ולאו אמתני' דאילו מתני' דכיון דמפליג בין פירש באבר מת לפירש בקושי בשלא סמוך לוסתה עסקינן והלכך פירש באבר מת פטור דאנוס הוא פירש בקושי חייב שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ודאמר אביי לעיל חייב שתים בעלמא איתמר מילתא באפי נפשה והכי איתמר המשמש עם הטהורה בסמוך לוסתה ושגג ביכולני לבעול ואמרה לו נטמאתי חייב שתים ואין חילוק בין פירש בקושי לפירש מת דמשמש מת בעריות נמי חייב וזה בתחלתו נמי שוגג בשתיהן ובתלמיד חכם לזו ולא לזו כדאוקימנא [ע"א] דלא הוו שני זימני חלב בהעלם אחד: **שקל קלא.** פיסת רגבים: **פסק ביה.** זרק בו: **קרב אליך.** עמוד בעצמך. ליצני הדור היו אומרים לנביא עמוד בעצמך אל תגע בי שלא אטמאך שאתה קדוש ואני טמא. קדשתיך טמאתיך כמו (חגי ב) הן ישא איש בשר קדש וכמו (דברים כב) פן תקדש: **והזרתם.** והפרשתם כמו וינזרו[י]: **אזהרה לישראל וכו'.** דסמיך ליה והדוה בנדתה כההוא עניינא: **עונה.** במסכת נדה מפורש או יום או לילה אם וסתה ביום יפרוש כל היום ואם וסתה בלילה יפרוש כל הלילה והכי מפרש לה במסכת נדה בפרק האשה (דף סג:): **ולהבדיל כו'.** המבדיל בין טומאה לטהרה תלד אשתו זכר: **להבדיל ולהורות.** בעניינא דשתויי יין כתיב ולהבדיל בין הקדש ובין החול בין הטמא וגו' ולהורות את בני ישראל: **המקדש עצמו בשמים.** דרך צניעות: **שרץ ונבלה.** טמא שרץ וטמא נבלה בידיעה שבתחלה ידע שנגע בשרץ או בנבלה אבל לא ידע באיזה מהן שגג[כ] ואותה טומאה נעלמה כשאכל קדש: **מה נפשך.** משנה היא בכריתות (יט.) חלב ונותר לפניו אכל אחד מהן בשוגג ואינו יודע איזה מהן ושבת ויוה"כ עשה מלאכה באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן אשתו נדה ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואינו יודע באיזו מהן ר"א מחייב חטאת רבי יהושע פוטר אמר רבי אליעזר מה נפשך כו': **אשר חטא והביא אמר רחמנא.** או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא. והאי בה דקדריש רבי יהושע מפיק ליה ר"א לקמן בשמעתין לדרשא אחרינא:
לכדרבי

עין משפט נר מצוה

נב א ב מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הלכה יג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפד סעיף ב:
נג ג מיי' פי"א מהל' שגגות הלכה ג:
נד ד מיי' שם פ"ב הלכה ג ופי"א הל' ה:

◆

תורה אור השלם

1. וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ: ויקרא יח יט
2. וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: ויקרא טו כד
3. הָאֹמְרִים קְרַב אֵלֶיךָ אַל תִּגַּשׁ בִּי כִּי קְדַשְׁתִּיךָ אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל הַיּוֹם: ישעיהו סה ה
4. וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם אֶת מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: ויקרא טו לא
5. וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה: ויקרא טו לג
6. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ וַיָּמֻתוּ: ויקרא טז א
7. לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל: ויקרא יא מז
8. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: ויקרא יב ב
9. (י) וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר: (יא) וּלְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֲלֵיהֶם בְּיַד מֹשֶׁה: ויקרא י י-יא
10. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: ויקרא יא מד
11. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: ויקרא ד כג
12. אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא אוֹ בְנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טָמֵא וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם: ויקרא ה ב

◆

מוסף רש"י

שקל קלא. פיסת רגבים, מוטי"ל בלע"ז (ר"ה כה.). **והזרתם את בני ישראל.** וסמיך ליה והדוה בנדתה (נדה סג:). **עונה.** אם רגילה לראות ביום אסורה כל היום ואם רגילה לראות בלילה אסורה כל הלילה (יבמות סב:). **שרץ ונבלה.** לפניו וידע שנגע באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם נגע ונכנס למקדש שכח אותו ומעילא נזכר (נדה כח:). **ר' אליעזר סבר כו'.** ר"א לאזכר שם שרץ סבר דבעינן עד דידע אם בשרץ איטמי כו' (שם).

מסורת הש"ס

א) [פסחים סב: ר"ה כה.], ב) נדה סג: ע"ש [יבמות סב.], ג) [יבמות סב: ע"ש], ד) [ביבמות סב: ובנדה סג: איתא רבא ובשאלתות איתא ר' אבא], ה) [עיין עונה ע"ז סה.], ו) נדה כח., ז) הוריות ה. כריתות יט., ח) [פסחים סו: יבמות נד: וש"נ], ט) [דף יז:], י) [ויקרא כב], כ) [רש"ש מח"ז].

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא וכו' דלא מיחייב חטאת. עי' ב"ק דף קה ע"ב תוס' ד"ה אלא וזבחים דף קו ע"א תוס' ד"ה אזהרה:

◆

רבינו חננאל

ואנן במקדש תנן. א"ל לא דמו להדדי ארוכה דמקדש חייב דשהי. וארוכה דנדה פטור דבעי למשהי עד שימות האבר. קצרה דמקדש פטור דלא שהה. קצרה דנדה חייב דלא שהה ויצא בהנאה מרובה. ואקשינן וכי אביי בלא סמוך לוסתה מוקים לה למתני' דקתני הכא אנוס הוא. והא הוא דאמר חייב שתים ומשום דהוא סמוך לוסתה. ופרקינן כי אתמר דאביי בעלמא אתמר כגון דסבר שהיא אשתו ובא עליה ונמצאת אחותו. על זה אמר אביי אע"ג דכי אנוס הוא אין לפרוש מיד בהנאה מרובה אלא עד שימות אברו כדי שתהיה הנאתו מעוטה: ת"ר והזרתם את בני ישראל מיכן אמרו אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לווסתן. וכמה אמר רבה עונה. ופירש משמיה דר' יוחנן בסוף מסכת דע"ז בענין כדרך שאמרו בטהרות כך אמרו ביין נסך. וכמה או יום או לילה. ואסיקנא לעולם י"ב שעה וזה השמועה בנדה פרק תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וניסת. וכל שאינו פורש מאשתו עונה סמוך לווסתה אפילו הויין לו בנים כבני אהרן מתים. וכל הפורש מאשתו כמו שאמרנו הויין לו בנים זכרים כו'. ר' יהושע בן לוי אומר הויין לו בנים הראויין להוראה כו'. משמיה דר' יוחנן אמרו כל המבדיל על היין במוצאי שבת הויין לו בנים זכרים כו'. ר' יהושע אומר בנים הראויין להוראה. שנאמר להבדיל ולהורות: א"ר אלעזר כל המקדש עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים. שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים וכתיב בתריה אשה כי תזריע וילדה זכר: מתני' ר' אליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו כו'. מאי בינייהו אמר חזקיה שרץ ונבלה איכא בינייהו. פי' ר' אליעזר דייק מדכתיב או בנבלת שרץ טמא ונעלם ממנו בעינן עד דידע במה נטמא או בשרץ או בנבלה ואח"כ נעלם ממנו ובכך יתחייב. ור' עקיבא דייק מדכתיב לכל טומאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו. כיון דידע דאיטמי בטומאה בעולם חייב. ורמינן עלה איני והתני ר' אליעזר מה נפשך אשתו נדה בעל חייב אחותו בעל חייב חלב אכל חייב נותר אכל חייב כו' כדתנינן בכריתות פ"ד. הנה לר' אליעזר לא בעי לידע במה חטא. ופרקי' שאני התם דכתיב או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה כל דהו אבל הכא מכדי כתיב או נפש אשר תגע בכל דבר טמא וגו'. או בנבלת שרץ טמא ונעלם למה לי אלא ש"מ עד דידע אי בשרץ נגע אי בנבלה נגע. ור' עקיבא אמר לך מדאצטריך